

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.
Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.

Čekovni račun: št. 13.807.
[začasno še tudi 13.321]

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din,
za inozemstvo 35 Din.

Oglasi: prostor 1x87 mm 1 Din
Maloglas: beseda 50 p, najmanj 5 Din
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so poštn. proste.

glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Staro in mlado drevo

Dozdaj si skakal veselo in razposajeno okoli
obeh dreves, starega in mladega. Vse ti je bilo do-
voljeno, ker si bil mlad in za svoja dejanja neod-
govoren.

Zdaj si pa postal polnoleten, zdaj ne skačeš
več kakor otrok, zdaj iščeš pod drevesom počitka
in razgovora z resnimi sodrugi. Zdaj moraš iti pod
tisto drevo, pod katerim najdeš resne sodruge.

Prej si po celodnevem igranju in skakanju
zgodaj lepel v posteljo, od matere skrbno priprav-
ljeno, in spal si po 12 ur. zdaj pa matere ni več,
sam moraš delati in si z delom zaslužiti kruha,
obleke, stanovanje in vsega, skrbi ti ne dajo spati
več ko 7 ur, pa tudi veš da ti več zdaj treba ni.
Večere hočeš porabiti za izobrazbo v družbi, od
katere si bil čez dan med delom zaradi dela ločen.
Zdaj ne moreš več skakati med obema drevesoma
vsesti se moraš pod eno ali pod drugo.

Ni pomoči, izbrati moraš, odločiti se moraš.
Naši očelje so sedeli pod starim drevesom,
tudi jaz se bom tja vsedel. — Ali res? Upamo, da
nisi polnoleten zato, da boš delal vse tako, kakor
so delali naši očelje, ampak da imaš polnoletnost
zato, da boš sam pogledal razmere in da boš po
stvarnih razmerah sedanjega novega časa ravnal
tako kakor je prav.

Oglej si torej obe drevesi!
Staro drevo stoji sredi grajskega dvorišča, ne-
kdanje trdnjave, sedeža nekdanjih grofov. Mlado
drevo pa stoji sredi proste ravnine, ki ni omejena
po zidovju na nobeno stran.

K staremu drevesu moraš hoditi po strmih, vi-
jugastih potih in težko breme moraš nositi, kadar
greš tja, drugače ti zgornj gospodinja ne bo dala
večerje. K mlademu drevesu pa prideš po ravnem
in brez butare drv in brez košare z živežom, ker
bo skupna večerja pripravljena iz skupno kupljene-
ga živeža in drv. K mlademu drevesu pojdeš vsak
večer in boš imel duševno hrano stalno, k staremu
pa nisi šel vselej, ker si bil mnogokrat tako truden,
da si se rajši vlegel.

To je že vse res in tudi hočem, da pod starim
drevesom tako uidejijo, in je gospodinja že tudi ob-
ljubila da ho!

In ti ji verjameš? Revez! Prav smiliš se mi!
Kako moreš verjeti, da se bodo drva vozila k sta-
remu drevesu, ko pa nisi z malim vozičkom ni mo-
goče do njega? Tam je bilo mogoče urediti vse
lepo komodno samo za gospoda grofa, ki so mu
moral tlačani tlako delati, za vse ljudi pa tam sploh
ni mogoče ustvariti blagostanja. Ali ne vidiš, kako
že grajsko zidovje razpada? Poglej malo po de-
želi in po svetu, vsi gradovi se rušijo, same razva-
line! Kako moraš upati, da bo na teh nedostopnih
razvalinah kdaj cvetela moderna produkcija?!

Težko že bo, težko, nič ne rečem! Ampak pri

vašem mlademu drevesu pa sploh še nič ni! Tako
majhna je še njegova krona, tako malo sodrugov
se shaja pod njim. Kar me pa najbolj odvrača je
to, da ste to drevo postavili na ravnino, da tako
grozno šumi v njem, kadar divja vihar. Vselej si
mislim, da se bo zdaj zdaj podrlo in sodruge po-
kopalo pod seboj.

Zaradi tega si še večji revež, in zdaj se mi
še bolj smiliš. Res je, da staremu drevesu vihar ne
more škodovati, ker ima okrog in okrog sebe vi-
soko zidovje. Toda zato tudi zdravo ni! Če se zid
podre samo na eni strani — in to vendar vidiš, da
se že ruši! — pa ga bo vsaka sapica podrlo. Pa
tudi treba ni čakati, da se zid podre, ker to drevo
se bo podrlo prej! Ali ne vidiš, da je volto ter
skozi in skozi gnilo? Ali ne vidiš, da je vse polno
črvov, ker ne pridejo ptički nikdar med zidovje, da
bi otrebili holoika? In tudi če bi prišli, je že pre-
pozno. Naredi zarezo v to drevo, pa ne boš nikdar
več hotel sedeti pod njim. Potem pa pojdi k mla-
demu drevesu in naredi zarezo tudi vanj, pa boš
spoznal, kje je bolj varno.

Že mogoče, že mogoče, da je res tako. Pa
jaz ne pojdem delat zareze ne k staremu, ne k mla-
demu. Sem že prestar, kaj bi hodil tja. Da ti po
pravici povem, saj tudi dozdaj že nisem hodil dolgo,
zelo dolgo je že tega, kar sem bil zadnjič tam, pa
sva bila sama z gospodinja. Pravila je sicer, da so
bili tudi drugi tam, pa da so baš odšli, jaz pa ni-
sem nikogar srečal in ji nisem verjel. Tudi zdaj me
večkrat nagovarja in mi pripoveduje, kdo vse da k
staremu drevesu hodi, pa ni res, saj govorim z lju-
dmi in vem, da ne hodijo. To le gospodinja tako
pripoveduje okoli, da bi ne bila tako sama in da bi
ji drv nanosili pa še kaj drugega. Pa ne bo nič,
posebno pa zdaj ne, ko sem se spomnil, da je tisto
drevo res volto in gnilo, saj sem to že zdavnaj
vedel in hodil sem tja le bolj iz navade.

Zelo se mi smiliš, prijatelj, in žal mi je, da
ti ne morem pomagati. Kdor se čuli starega, ko je
postal komaj dobro polnoleten, temu se sploh ne
da pomagati. Vrstnika sva, pa mene zmerjaš z mla-
dinom, sam pa praviš, da si star! Kako dolgo je od
tekrat, ko si z menoj vred skakal še okoli obeh
dreves, zdaj pa že nimaš več korajže, da bi šel in
napravil par zareze in spoznal, kje je bolj pametno?
Par let je tega, pa si se že tako postal? Srce
imaš staro, prijatelj, in pamet tvoja je stara, drugega
nič! Zato pa — oprost, mudi se mi, predolgo si
me zadržal, predolgo sem ti razlagal; sodrugi pod
mladim drevesom me čakajo in prav hudi bodo, če
se bom izgovarjal, da sem se zadržal, ker sem ho-
tel tebe prepričati. Rekli bodo, da je treba biti pod
mladim drevesom točen, ne pa usmiljen. Zato mor-
am iti, čeprav se mi smiliš! Kadar boš obležal v
jarku, ker boš sam vlekel težko butaro življenja,
takrat le pridi k meni. Čeprav ne boš dobil deleža,
ker nisi sodeloval, pa bo meni od mojega deleža

toliko ostalo, da ne boš poginil. Seveda, če te ne
bo sram jesti sadove tujega dela! Z Bogom!

Ce si tole prečital, pa ne razumel, potem greš
lahko še za par let krave past in rožni venec mo-
lit. Za socializem še nisi zrel!

Vi pa sodrugi, ki »Naprej« plačujete, pa ga
tako slabo razumele, da hočete zaradi ljube sloge
presaditi mlado drevo gori k staremu, odpovejte
»Naprej«, da ne bomo računali z vami! Naše vrste
ne smejo biti izpolnjene s suhim listjem, ki bi ga
lahko veter odnesel, ker le celi možje in cele žene
bodo vzdržale na prostem pod zdravim drevesom.
v svobodi, ki se ne sme s srednjeveškimi zidovi
brant viharjev.

Sodrugom pa, ki ste celi ljudje, ki vam spol
ne nagaja toliko, da bi se vdajali strastem in zato
ne mogli vršiti svoje dolžnosti kot ljudje proletarci,
vam, ki vam tudi druge slabosti ne nagajajo več
toliko, da bi hoteli n. pr. z orjunaškim premetavan-
jem miz itd. pospešiti razvoj drevesa, ki ga more
pospešiti edino gnetna in duševna požrtovalnost,
vam smo to priliko o Kristanovi »Produkciji« in o
socialističnem »Skupnem domu« povedali zato, da
jo razlagate povsod, kjer imajo trpni odprte oči
in ušesa!

Kristus, hudič in socialist.

Če to čitamo, niso to nič drugega kako tri be-
sede, ki ne morejo nikomur nič koristiti in nič škodo-
vati.

Kristus, hudič in socialist, to so tri stvari, ki
so človeku podobne. Te tri stvari hočemo orisati,
kaj pomenijo in kako klerikalci predstavljajo Kri-
stusa, hudiča in socialista.

Kristus je njih bog, človeku podoben, z belim
obličjem in še mu slikajo nad glavo svetlobo.

Hudiča slikajo črnega, tudi v človeški podobi,
samo da mu dodajo še roge in rep.

Socialista bi pa najrajši še veliko grši slikali
nego hudiča, najrajši najgrši živali na svetu po-
dobnega, pa do danes še niso mogli najti tako
grde živali. Samo lintver, pravijo, da je še grši
kakor hudič in takšni so socialisti. Pravijo, da ko
bodo socialisti zmagali, takrat bo prišel lintver iz
tiste velike gore, kjer ga imajo zaprtega. Ko ljud-
stvo ne bo več nas poslušalo, govorijo duhovniki,
bo tisti brih počil in lintver bo zletel po svetu. In
vse bo letelo za njim, pečevje, drevesa, hiše itd. Po-
tem bo pa konec sveta.

Vsak pametni človek, ki količkaj misli, bo
prišel do prepričanja, da so to sami larifari. Ka-
ko da bi imela kakšna žival sedem glav? To ni
mogoče, Kako da bo konec sveta, ko socialisti
zmagajo? To je pa čisto drugače! Ko bodo socia-
listi zmagali, se ne bo svet podr, ampak bo še

UPTON SINCLAIR:

133. nadalj.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Connor se je vrnil z vrčem vode in lijakom
Odvezali so Franceta — oh, kako blag je bil od-
mor za njegova trpinčena palca! — in položili na
tla, tako da je ležal na hrbtu in na nategnjenih,
otečenih rokah, ki so bile še zmirom uhlenjene.
Grady je sedel na njegovih nogah in Connor mu
je sedel na prsih, Perkins je pa tlačil lijak v nje-
govo grlo in začel nalivati vodo vanj.

France je moral goltati — strašno je moral
požirati umazano vodo, ker drugače bi ga bila za-
dušila. Kmalu je bil poln vode, in tedaj se je za-
čela najgroznejša agonija, kar jih je še pretrpel.
Bilo je kakor bolečina eterskega plina, samo še
veliko hujše. Bil je napihnjen kakor balon; njegov
drob je hotel počiti; vse njegovo telo je postalo
ena sama velika rana, silno boleča — in Connor,
ki mu je sedel na prsih, je zdajpazdaj podrcl s
sedalom, kakor da je hotel potresti človeški žakelj
pod seboj, da bo imel več prostora za vodo. Fran-
ce ni mogel več cviliti, toda njegov obraz je bil
vedno bolj škrlatast in žile na čelu in vratu so se
napele kakor srednjebebele vrvi. Trpinčeno telo se
je zvijalo, ali to je bilo še slabše: najmanjši gib-
ljaj ga je zbodel z deset tisoč nožmi.

France je v Ameriki slišal od mnogih »stri-
galic«, da so morale trpeti to »zdravilo z vodo«, ki
je nekaj navadnega pri policijskih oblastnikih v
malih mestih in naselbinah. Stvar je zelo poceni
in čista; ne pušča krvavih sledi ne črnave, ki bi
se dale pokazati pri sodišču; žrtev ima temeljito
zamašena usta, da se ne more dreti in opozoriti
nase ljudi zunaj ječe. Škrlata, revež ne more do-
kazati, da je bil mučen z vodo, in sodnik se mu
smeje, ako toži detektive. »Divji Viljče« je bil
»zdravljen« na ta način in »Malina« je večkrat o-
kusil to »zdravilo«. Ali, oh, je mislil France, tako
še ni trpel nihče — nobeno človeško bitje še ni
prestajalo kaj takega! Siromašni France ni čital
zgodovine in ni se zavedal, da so ljudje že trpeli
vse, vse, kar so si mogli drugi ljudje izmisliti in
storiti. Trpljenje se bo nadaljevalo toliko časa, do-
kler je v zakonu zapisan privilegij in dokler je
dovoljeno, da se zakon rabi v nesvete svrhe.

V duši Franceta Kremena je dvigala sto in
stoletna bitke. Mala postavica socialističnega stroj-
nika s škrbastimi zobmi in grčavimi rokami ni mo-
gla storiti ničesar vzvišenega ali navdahnjenega;
pravzaprav ne bi mogel storiti nihče, kdor leži na
tleh z galono ali z dvema galonama vode v sebi
in hrust mu sedi na nogah, drugi na trebuhu in
tretji mu tlačil lijak v usta. Edini boj, ki ga je vo-
dil France v tem trenutju, je bil boj v njegovi duši

— da ne omahne njegov duh. Telo je prepustil
drugim — naj ga imajo!

»Vzdigni koleno, če hočeš povedati« je rekel
Perkins in Grady se je dvignil, da bi imel mučenik
proste noge; ampak Francetovo koleno se ni gvi-
nilo.

Takrat se je pa v globčinah Kremenove tr-
pinčene duše zgodilo nekaj čudnega. Ležeč, zvezan
in brez moči, obupajoč in zvijajoč se radi muke in
napol blazen radi groze, je klicel v duhu na po-
moč — in pomoč je prišla. Tista pomoč, ki prodre
najdebelejše stene ječe in vse mučitelje — tista
pomoč, ki zlomi najtrše mreže iz jekla in mreže
strahu —

»Velike ti imaš zaveznike;
vse strašne muke in agonije,
ljubezen in nepremagljiva misel človeka
so tvoji prijatelji!«

V duši Franceta Kremena je zadonel glas, ki
je varen pred vsemi nevarnostmi tiranov, glas, ki
pravi: Človek sem in zmagovalac. Premagam meso,
poteptam telo in se dvignem visoko nad njega. Ne
zmenim se za ječe, v katerih trpi telo, kaj so me-
ni mučilni stroji! Jaz sem Resnica in svet me bo
slišal. Jaz sem Pravica in svet bo moj. Jaz sem
Svoboda in pogazim vse zakone, zaničujem zati-
ranje in oznanjam odrešenje... In ker je v vsaki
dobi in vsaki deželi prebivala ta sveta Sila v duši

Schichtovo - milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako s Schichtovim milom samo enkrat po perilu potegnute, tam kjer morate z navadnim milom trikrat.

bolj trdno stal, ker ga bo držala pokoncu popolnejša tehnika. Ker socializem hoče modernizirati svet.

Samo nekaj se bo podrlo: tisti visoki zidi, ki so žnjimi obgrajeni samostani, tako da bo lahko vsak človek videl kakšna lumparija se potri godi. Za linterjem pa bodo leteli sami črni fraki, ki jih je preveč na svetu, seveda tisti fraki, katere revno ljudstvo sedaj plačuje in kupuje.

Nekateri med božjimi pastirji si že mislijo: Tako! Že pišejo, kako bodo z nami naredili! Pobili bodo nas duhovnike! — Tako na velikih misi- onih že pridigujejo. To pa ni res, da bi mi sociali- sti komu telesno kaj slabega storili ali pa da bi celo pobili tistega, ki ni za nas. Če kdo tako pri- diguje, povejte mu, da laže. Zaradi nas bodo prav tako lahko svoje ceremonije uganjali kakor sedaj. Samo nekaj drugega hočemo mi: Tisti, ki se s ta- kšnimi gospodi strinjajo, naj jih sami podpirajo in vzdržujejo, pa nam ne bo nič žal, če jih boste imeli v vsaki vasi cel tucat. Mi socialisti smo le proti temu, da se vsemu ljudstvu krivica godi od strani starega klerusa. Zakaj bi morali mi držav- ljani podpirati takšne lenuhe, ki nič ne delajo dru- gega, kakor da ljudstvo s svojimi starimi pripoved- kami neumno plavšajo! Potem so pa iz državne blagajne plačani in imajo povrhu še prosto obrt — peklarijo. Če to ni res, potem se pa vprašaj, kaj je to, ko boš v cerkvi in boš videl, kako ti bo pri- cingljaj mežnar s torbo, ki ni na njej nobena meja zapisana, koliko smeš dati. Več daš, rajši vzame.

Torej kaj hočemo mi? Čisto nič drugega ka- kor pravico vsemu ljudstvu, tako kakor je Kristus učil. Ker so pa duhovni proti enaki pravici, zato so Kristusa križali. Sedaj imajo seveda vedno polna usta, kako bodo ljudstvo osvobodili in kličejo ve- dno Kristusa na pomoč. O tem pa vam hočemo mi socialisti nauk dati. Ali ne veste, da je Kristus že 1894 let mrtve in da že ni nobene trohice za njim? Ali ne veste torej, kako neumno je, če ga kličete, naj pride na pomoč? Kristus vam je veliko naukov dal — zakaj se jih pa ne držite ter jih izpolnju- jete? Če bi jih izvrševali tako, kakor vam je za- upnik ljudstva nalogo dal, potem bi že bil ves svet po vas osvobojen in bi tudi zaupnik Kristus med vami in nami prebival. Tako pa ni Kristusa in tudi hudiča ne, da bi nam ljudstvu kaj pomagal. Sami se moramo boriti že leta in leta za to pravico, ki jo je zapisal Kristus, potem pa Karel Marks: Brat- je vsi enaki smo!

Klerikalni hudič je zopet črn človek, kakor da bi bilo to kaj izrednega. Mi internacionalci, ki gle- damo po vsem svetu, vidimo različne ljudi po sve- tu, ki so podobni klerikalnemu hudiču, rumene Kl- tajce, rjave in rdeče, ki prebivajo po ameriških dr- žavah, potem poznamo one ljudi, ki živijo v Afriki. Če je kje kakšno velika gospoda, ki že ne ve, ka- ko bi se od „nižjih“ ljudi ločila, pa si najame kot sluge črne ljudi zamorce. Takih sem mnogo videl tudi na Dunaju med preostalimi Habsburgovci.

Nekoč je neki duhovnik v šoli otroke šikani- ral, zakaj ne gredo v cerkev in zakaj so pri av- strijski socialistični deški organizaciji Kinderfreude. Otroci so rekli, da so jim očetje in matere svobo- domslenci [Freidenker] in gredo ob nedeljah zjut- raj ven v hribe in v naravo, ker je tam veliko bolj zdravo kakor v cerkvi. „Molimo pa tam v zelenem gozdiču tudi,“ so rekli otroci, naker se je duhovnik začudil: „Kako molite?“ Eden izmed otrok: „S petjem — to je naša molitev!“ Nato se je duhov- nik strašno razburil ter kričal: „Hudič te bo vzel še danes!“ [Tako strašijo in učijo božji pastirji o- troke!] Zgodilo se je potem, ko je tisti otrok šel iz šole domov, da je srečal na ulici zamorskega slu- žabnika in se ga je tako prestrašil, da je padel na tla in ga je začelo tresti, ker je mislil, da je prišel hudič po njega! Sedaj bo ta ubogi otrok vse svoje življenje nesrečen s to boleznijo. Kdo je tega kriv? Sam duhovnik, ker tako neumno uči o hudiču, ki ga sploh nikjer ni takšnega, kakor ga kleriki ozna- njajo!

Toda mi vam bomo povedali, kako izgledajo hudiči, ki jih je dosti vsepovsod. Kakšnega hudiča pa imajo socialisti? Če hoče kak božji pastir to vedeti, mu povej, da je ta hudič različnih barv, pa belih je več kakor črnih. Če ga hoče takoj videti, je to čisto lahko. Kar v ogledalo naj pogleda, pa ga bo videl! Mi socialisti smo tudi lahko bolj po- nosni na svoje hudiče, ker so bolj debeli kakor pa vaši, kleriki. Vi slikate samo suhe hudiče, tako ka- kor izgleda delavec ali kmet in sploh vsi tisti lju- di, ki morajo delati — za druge. Še nikoli niste narisali debelega hudiča. Vaš hudič je fantazija in za neumne ljudi, da so vam bolj pokorni, ker se hudiča bojijo. Takšnega hudiča z rogovi in repom pa sploh ni, kakor vi zanj veste. Toda mi! Naš hudič ni fantazija, ampak resnična resnica, ker ga lahko vsak dan vidimo, kako se v avtomobilu vozi. Če ga hočete videti, tisti je, ki sredi avta sedi, ne tisti, ki avto vozi. Takoj boš opazil, da ima ta hu- dič debel trebuh in debel vrat in tri brade, zlato verižico ter prste z zlatom okovane, da mu ne mo- rejo počiti, ker se tako redi — od krvi revnih lju- di, kakor jih gospodje klerikalci s par privrski kot hudiče slikajo. Lep je naš hudič, kaj ne?

Takih hudičev je največ v takšnih državah, kjer je ljudstvo še premalo učeno. Potem pa še tam se takšni hudiči radi zadržujejo, kjer je veliko cerkva, ki so senca njihova, tako na Tirolskem, na Štajerskem, v Sloveniji in sploh v Jugoslaviji, kjer ima vsaka vas cerkev — pa ne zato, da bi se kmetško ljudstvo v njih izobraževalo, temveč še bolj v temo ga tiščijo, da se cerkvenih hudičev boji.

Kakor vidimo, bo jugoslovansko ljudstvo naj- bolj srečno na vsem svetu, ker je zopet prišel v vladno božjo pastirček g. dr. Korošec, slovenski kle- rikalec, znan kot bivši železničarski minister, ki je za železničarje toliko dobrega storil, da mu še ved- no ne moremo pozabiti. Srečni železničarji! Gotovo

pa dobijo sedaj vsi revni delavci istotako kakor te- daj železničarji — božjih obljub, kako se bodo za- stonj v nebesa vozili, kadar bodo umrli. Zato pa na tem svetu delajte po 12 ur in še več na dan! Sedaj je ta gospod namreč nekaj več, vladni pod- predsednik.

Sedaj bomo invalidi vendar enkrat pričakali našo rešitev, ker bo invalidski zakon baje prvi o- dobren, česar že dolga leta čakamo. Gotovo bo se- daj Korošec tisto storil, kar je nekoč na nekem sho- du govoril: „Jaz sem vas Slovence zapeljal k Sr- bom in jaz vas bom zopet Srbov rešil!“ — Po tistem shodu je dobil vse nezavedneže v Sloveniji. Ravno tako bo tudi nas invalide rešil, ker je v sta- ri Avstriji za vojno bil, tako da smo vsi pohabljeni. Tako nas bo sedaj z božjo vsemogočnostjo tudi rešil. Torej srečni bodo tisti, ki bodo še ostali! Nam invalidom bo dal tak priboljšek, da bomo kmalu — krepali, potem nas pa pošlje z ekspres- nim v nebesa, ker smo trpini za druge, bolje re- čeno: ti mali Kristusi. Za hudiče bo pa tudi skrbel, da jih z brzovlakom pošlje v pekel. Potem ostane Jugoslavija brez Kristusov in brez hudičev. Samo Korošec bo ostal s tistimi, ki bi morali biti socia- listi, ker delajo, pa po navadi socialisti niso. Po- tem bo pa Jugoslavija najsrečnejša dežela na svetu. Verjemo torej vsi v g. Korošca, ki nas hoče vse tja djati, kamor spadamo. Vi socialisti-nesocialisti, ki ostanete na tem svetu, pa glejte, da boste vedno g. Korošca volili — potem pa še kakšnega Toneta Kristana!

Vsa rešitev izhaja iz nas — sedaj pa misli kako... Invalid socialist F. O.

Razno.

Banke. Razne bančne zveze ter industrijske in trgovske korporacije, tako poroča ljubljanski „Trgovski list“, so uvedle akcijo za zopetno uveljav- ljenje poslovne tajnosti bank in za priznanje pravi- ce, da se smejo odreči pričevanju, če gre za od- mero davkov. Ta akcija bo gotovo zmagala, ker imamo buržujski režim in v tkzv. „socialističnih“ vrstah je tudi še vedno dosti individualcev, ki jih ni sram zastopati načela poslovne nepoštenosti.

Vlada odkriva korupcijo, ki so jo izvrševali ljudje prejšnjega režima. Vsak dan pride kak nov slučaj na dan. Tako so izsledili, da je pomočnik v ministrstvu za socialno politiko Peter Protič vzel samo od pravosodnega ministrstva 51.600 Din za komisije, v katerih sploh ni sodeloval, dalje pred- ujme itd., do česar vsega ni imel pravice. Gospod pride na zatožno klop. Bivši režim je zapravljal tudi vse kredite, ki so bili namenjeni kot pomoč onim, ki so trpeli radi neurij in povodaj. itd. Kratko: Korupcijo odkrivati je zelo dobra in popularna reč. Vlada naj s tem kar nadaljuje. Ampak mi zahteva- mo, naj se že vendar enkrat loti tudi drugih veli- kih reči, ki čakajo rešitve! Samo korupcijo odkri- vati je premalo, treba tudi kaj storiti za to, da bo- do imeli državljani kaj za v glavo, v usta in na telo. Dnevi tečejo!

Ministrstva pripravljajo predloge za proračun 1924.-25. l. Najpridnejše je ministrstvo (ministrstvo, ki nima z ministrom nič skupnega!) narodnega zdravja, ki je svoje delo že končalo. Proračun je povečan zaradi novih bolnišnic, zdravilišč itd.

Naša vlada je dobila naračun bolgarskih re- paracij 29.000 dolarjev. Bolgarska bo svoje obvez- nosti po nedavni beograjski pogodbi plačevala v denarju, ne v blagu.

Ministrski svet je pooblastil prometnega mi- nistra Sušnika, naj končno reši vprašanje novinar-

človeka, ker je govoril mističen Glas, zato se je človeštvo pomaknilo iz teme in divjaštva vsaj v sanje poštenega in srečnega sveta.

Tako je ležal France in bolečina je prehajala v ekstazo, v vrtoglavo in opasno vznemirjenost, ki meji z blaznostjo.

Saržent Perkins je vstal in presenečen gle- dal na tleh ležečo postavico.

„Za Boga, kaj je v tem malem, peklenskem kužku?“

Sunil ga je z nogo v rebra. France se je zganil in njegova duša je poskočila in iznova ple- sala v vrtincu večnih muk.

„Pri Jezusu, jaz te pripravim do besede!“ je siknil Perkins in suval Franceta s težkimi škornji, toda Connor ga je ustavil. To ni bilo etično — ker bi pustilo znamenja na telesu.

„Počakajta!“ je dejal končno tiran in odšel gor v pisarno, v kateri je poročnik Gannet nemirno stopical sem in tja.

„Poročnik, trdovraten slučaj imamo“.

„Kaj pravi jetnik?“

„Nič ne pravi. Preklete besede ne morem spraviti iz njega. Socialist je, in vi ne veste, kako grdi so ti ljudje. Ampak jaz še poskusim in kakor hitro dobim izpoved, vam poročam. Medtem pa ni vredno, da bi vi tukaj čakali“.

Častnik je prikimal in zapustil pisarno. Per- kins se je pa vrnil v celico in ukazal, da mora ne- kdo vsake dve uri naliti Franceta z vodo, dokler ne pristane, da bo povedal. In tako je France le- žal sam na golih, kamnitih tleh vso noč in stokal, plakal, drgetaje zdajpa zdaj v nevarni ekstazi, ki

ne traja dolgo, pač pa se mora ponoviti z naporno napetostjo volje, kakor je treba izmučenega konja poganjati z bičem. Nikdar, nikdar se ne more iz- vojevati ta bitka! Nemogoče je pozabiti na telo in njega zahteve! Zakaj ta grozna žrtev? Kaj prinese dobrega? Kdo bo vedel in kdo se bo brigal? — Tako je govoril satan v duši in tako se je nade- ljeval večer dvoboj med novim, čemer človek sanja, in starim, ki je uzakonjeno.

XXVII.

France Kremen glasuje za demokracijo.

Prišel je drugi dan — čeprav France ni ve- del tega v svoji celici. Vedel je le to, da se je vr- nil saržent Perkins, stal zraven njega in ga gledal ter si trebil zobe z gosjim peresom. Mali boljševik je vzdržal „vodno zdravilo“ dalj časa kakor kdor- koli, kar jih je poznal Perkins: zato se je saržent čudil, kakšen bedak je to in kaj sploh doseže s svojo trdovratno molčečnostjo.

Ampak mučenje se mora nadaljevati, kajti Perkins se je bal za svojo službo. Njegova naloga je bila, da izvleče iz Kremena izpoved, toda izvle- kel ni nič. Zapovedal je, da se France zopet obesi za palca — uboga palca, ki sta že bila vsa črna in trikrat večja valed oteklina. Ali zdaj je prišla dobra mati Natura Francetu na pomoč; bolečina je bila tako strašna, da je mali strojnik omedlel. Ko je Perkins videl, da je prevarjen, je velel odve- zati mučenca in pustil ga je ležati na vlažnih kam- nitih tleh.

To se je ponavljalo tri dni. Cele tri dni in

noči je Francetovo življenje obstajalo iz agonije in omedlevice, ki sta se menjali — redna rutina „tretje stopnje“ v trdovratnih slučajih. Vse zastonj. Kadarkoli se je Francetu vrnila zavest, je poklical Boga v sebi in Bog se je odzval s svojimi tru- mami in trombe zmage so odmevale v njegovi duši.

Četrty dan so trije mučitelji zopet stopili v celico, vzdignili so Franceta na noge in ga odnesli gor po kamnitih stopnicah; zavili so ga v koc in položili v avlo, ki je čakal zunaj pred ječo.

„Čuj!“ ga je ogovoril Perkins, ki je sedel zraven njega, „zdaj greš pred vojno sodišče. Sli- šiš?“

France ni odgovoril.

„Opozorjam te v korist tvojega zdravja: — če izblekneš eno samo laž, kaj smo delali s teboj, te vzamem nazaj v celico in trgaj bom ud za udom s tvojega telesa. Razumeš?“

France je molčal. Kakšen vrag je to? si je mislil Perkins. V duši Franceta Kremena se je pa utrla iskrica upaniz. Ali se ne bi obrnil na višjo oblast, ki ga morda reši nadaljnjega mučenja? Fran- ce je zaupal svoji domovini, ki ga je pregovorila, da se je šel bojevati za demokracijo; čital je čudo- vite govore predsednika Wilsona in nikakor ni ho- tel verjeti, da bi predsednik dovolil mučiti enega samega človeka na tak način. France se je motil. Oj, dolga je bila pot od Bele hiše do Arhangel- ska — in še daljša, kadar drži skozi razrastke ar- madne mašine, ki je bolj prepletena in prekrizkra- žena s šablono kakor kateri del Hinderburgove črte z bodečo žico.

[Dalje prih.]

skih železniških kart. Ugotavljamo, da nam ljubljanska novinarska sekcija še vedno ni poslala članskih legitimacij. Včeraj je imela izredni občni zbor, ki smo zanj zvedeli 5 ur prej — iz drugih časopisov. Ali bo novi odbor to škandal končno uredil?

V Zemu se je pojavila egiptovska kolera. Mesto je začasno izolirano.

V Sarajevu so se spopadli muslimani s Srbi in sicer zaradi agrarnih zadev dveh privatnikov. Več oseb je bilo ranjenih.

Stavka v beočinški tovarni se je razširila radi neuspešnih pogajanj na 2000 delavcev.

Zelo neprijetne ure je priredil praškim najvišjim diplomatom neki prefrigan lopov Goldfarb ali kako se že imenuje, ki se je izdajal za velikega ameriškega milijardarja in sicer pod imenom Grey, dobro živel, ponujal na levo in desno ogromna posojila, občeval in se zabaval v najvišji družbi, bil intimen celo v ministrstvih in pri Masaryku, nazadnje pa nenadoma izginil in še milijone in neporavnane zapitke s seboj odnesel. Češkoslovaški tisk skoraj brez izjeme molči o tem mučnem dogodku, policija se niti ne trudi, da bi prekanjenca ulovila. Stvar spominja na znano zgodbo s čevljarjem iz Köpenicka, ki se je preoblekel v uniformo pruskega častnika, pa ljudi in erar oćigani za ogromne stvari, ker so imeli vsi takšen respekt pred monturo, da si niso niti od daleč upali misliti na kako prekanjenost. Danes smo se nekoliko predrugačili: ne obleci vojaške obleke, ampak diplomatsko in vojnoverižniško, pa se bodo vrhovi buržujske družbe klanjali pred teboj in si ne bodo niti oddale mislili da si morda kak navaden hohštäpler.

Prva sovjetska križarka v italijanskih vodah se pojavila v neapolskem pristanišču.

V Neapolju so po zadnjih krvavih dogodkih aretirali preko sedemdeset fašistovskih milicnikov. Navzlic temu se izgrede in napadi na socialistične ter katoliške domove ponavljajo.

Francози zapušćajo Düsseldorf.

Slaba konjunktura za čudežno obrt. V Lurdu so vsi prestrašeni. Že v mesecu juniju so ugotovili, da je proti lanskemu juniju padel obisk pobožnih ovčic za celih 10.000 ljudi. V juliju se je pa zadeva še grše poslabšala. Takrat je bilo v Lurdu namreč samo 70.000 romarjev, za celih 20.000 manj nego v lanskem juliju. Vodje čudežnega obrta so vsi iz sebe. Če pojde tako dalje, bo treba namreč kmalu obrat zapečatiti. — Mi na njihovem mestu bi se nič ne prestrašili. Preprosta reč: Marijo bi prosili, naj napravi čudež in naj privleče dvakrat, desetkrat več izgubljenih ovčic nego kdaj prej. V Marijo bomo pa menda le zaupali?

Mednarodni kongres tekstilnih delavcev je sprejel protivno resolucijo, ki zahteva med drugim, naj v tej internacionali organizirano delavstvo odločno nastopa proti vojnim hujšćakem, v slučaju vojne naj preneha z delom v vojaške namene in naj se ne odzove vojaškemu službovanju.

Kot sedež bodočega tajništva tekstilne internacionale je bil na dunajskem kongresu določen Manchester na Angleškem.

Vodja ponesrećene angleške ekspedicije na Mount Everest je izjavil dopisniku angleškega lista „Times“, da bo znova skušal priti na trnasti vrh l. 1926. Med tem časom se bo temeljito pripravil. Med važnimi pridobitvami ponesrećene ekspedicije je ta, da je mogoće v višini 8500 m še vedno dihati, delati in dobro spati brez pomoći nerodnih aparatov s kisikom.

V Lizboni, glavnem mestu portugalskem, se je v noći od srede na četrtek izvršila cela vrsta bombnih atentatov. Vč polistov mrtvih, več poslopj porušeni. Storitci so izginili kakor kařa.

V sovjetskem Turkestanu je potres uničil tri vasi.

Sudanskih nemirov poročajo, da je konec. Za koliko časa?

V Pekingu so se pričela pogajanja med Rusijo in Japonsko.

V Braziliji in sicer v državi Amazonas je izbruhnila baje nova „revolucija“.

Kupujte čevlje samo z znamko „Peko“.

Kar vi potrebujete, to je Elzafluid. To je pravo domaće sredstvo, katero prežene Vaše bolećine. Poizkusna pošiljka Din 27.— Lekarna Evg. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrć št. 252. Hrvatska.

Prejeli smo 15. šte. poljedelsko-industrijsko-trgovskega lista „Meje“, ki izhaja v Zagrebu, Sudniška ul. 9. Vsebine: A. Hribar: Komunizam i seljaštvo. — Prof. F. Hadjak: Zadrugarstvo. — M. Ur.: Vinarstvo od I. Rittiga. — Stanko Ozanić: Razmatranja o obnovi vinograda. — Oskar Ivan Bilić: O ponovnom vrenju. — Bilješke. — Razne vijesti. — Književnost. — Letna naroćina znaša 120 Din.

Dopisi.

K OBĆINSKIM VOLITVAM V OKOLICI CELJA.
[Dopis z Dunaja]

To je ena najvećjih industrialnih obćin na Štajerskem in sploh na Slovenskem. Če bi bili delavci in kočarji zavedni ter bi se nekoliko zanimali za svojo obćino, bi v njej lahko vedno sami gospodarili. Tako se pa puste gospodariti po onih, ki

jih je samo 10% in ki izmoghavajo ljudstva na vseh koncih in krajih, pri delu, v trgovinah, v gostilni itd. Oni so prav takšni ljudje kakor ti, ti imaš prav isto obćinsko pravico kakor oni, ker pa imajo nekaj več imetja, se tako ponižaj pred njimi, da si še sebe zastopati ne upaš. Zato je pa večna ista igra. Tri leta so gospodarili na obćini socialisti, potem ko so jo iztrgali demokratom in klerikalcem iz rok, danes je pa zopet klerikalna. To se more zato goditi, ker daješ svoje moghane drugim na razpolago, sam pa nič ne misliš. Kolikokrat sem slišal praviti: Kaj se bomo mi kmetje in delavci v politiko mešali! Za to so gospodje, ki so bolj študirani. — Zato je pa vedno znova tako, kakor je bilo. Obćina ni več socialistična in vendar bi se lahko še vsi spominjali, kako je bilo takrat, ko ji je hurzozija gospodarila! Kako je bil nahruljen, če je kdo iz „nižjega“ sloja prišel v obćinski urad! Nasprotno smo videli, če je prišla kakšna „dama“, kakšne komplimente so ji delali in kako hitro je dobila vstop! Ti, revćek, pa lahko dolgo počakaš, da te pokliće pisar: Kaj hoćete vi? — In je bil s par besedami odpravljen.

Kdo torej zastopa ljudske koristi? Edini socialistični program! To je bilo takrat videti, ko so socialisti prevzeli obćino. Kdor kolićkaj vidi, čita in nekaj ve, če hoće resnico govoriti, mora priznati, da se je od takrat veliko spremenilo, tako da je bil tudi neimoviti človek k pravici vzet. Če je pa kak uradnik katerega včasih še vedno nahrulil, je bila vsakogar dolžnost, da se na odbor pritoži, tu so se takšne stvari uvaževale kakor prej nikoli ne. Če vse pogledamo, je obćina pod socialističnim vodstvom v treh letih ceste mnogo popravila ter obćinska poslopja, dalje pa tako naglo poslovala kakor še nikoli ne.

Radovedni smo, kaj bodo nasproti temu storili klerikalci. Oni sede tudi v vladi, če sedaj torej ne izpolnijo vseh obljub, jih nikoli več ne bodo.

Sedaj pa k volitvam! Čital sem, da imajo klerikalci 13, demokrati 9, nemška stranka 4 in socialisti skupaj 6 mandatov. Da so socialisti prokadi za 8 odbornikov, je kriv seveda razkol v stranki. Potem pa tudi nemćurska stranka, ki je dobila zopet pravico do volitev. Tu te seveda g. A. Westen, ki mu je pri stvari najveć govoriti. V svoji tovarni ima zaposlenih 800 ljudi, ki o njih misli, da morajo biti še nemćurji zraven, če za njegov žep delajo, nemćurski bić nad seboj morajo voliti, ki ga vsi od mladih let poznajo. Nikoli ne bo pozabljeno, kakšne krivice je delal Adolf Westen okoliškemu delavstvu. Klofute je delil v svoji delavnici in s terorjem je delavstvo pred vojno silil, da je moralo nemško voliti. Pa še Gaberianer Burschenverein je ustanovil s svojim denarjem, osebe so bile pa oslićki. Še veliko bo švigalo pero od tiste roke in tiste glave, ki je roka delala g. Westnu dobićek, glava pa je morala klofute držati. Mogoće bo g. Westen še vedel, kateri sem, ali pa tudi ne, ko jih je pa toliko klofutil, da jim še številca ne ve. Sedaj se seveda to ne dogaja več, odkar so bili delavci organizirani in so mu v obraz povedali, da tako ne gre. Takšni so v tej obćini Nemci, potem ni čuda, da ima odbornike tako šćaste, da imajo vsak dan drugo barvo. Takšen je n. pr. g. Pristouschegg, gostilničar in fiakar na Hudiñji, ki je bil vnet Radićev republikanec, nato je šel za dr. Novaćanom, ki je hotel svojo aubiks-republiko Trnovlje, sedaj je pa Pristovšćek Nemćur postal in je njegovo preprićanje proti republikli, Takšni ljudje so kakor netopirji, pol tića pol miši. Vprašanje je, če bo znal takšen gospod kaj stvarno v obćini gospodariti, ko bo pa danes rekel, to je prav, jutri pa istotako to ni prav. Po hudinsko povedano: Tako delajo otroci [in koristolovci, ur.] Drugi je g. Pećuh, veliki trgovec in kavarnar, pa barantać povrhu. To je eden najvećjih nemćurskih krićavev in hujšćavev, pa velik delavski nasprotnik. Te ljudi je tredi pristići med tiste ljudi, kakor je bil zadnji celjski grof Urb. Še nekatere bom drugić omenil.

Demokrati so zopet isti taki kakor nemćurji, proti delavstvu. Nad seboj se loćijo po barvah, trikrat šćekasti so, škandal da imajo rdećo barvo vmes. Demokrati zahtevajo najprvo, da moraš biti naroden, potem pa rešiš ves svet in delavstvo — z revolverji na oni svet. To so ustanovitelji oćetja, Sin je NSS in ker je ta umrl, ostaja še hćerka Orjuna, ki bo tudi prej ko slej kugo dobila. To so programi, ki ljudstvu koristijo!

Za tri leta ste zopet v krempljih šćekastih ljudi, nemćurjev, demokratov in klerikalcev. Za pravico ljudstva je samo 6 ljudi proti 26im. S šestimi ljudmi pa seveda ni mogoće spraviti pod streho to, kar bi bilo za ljudstvo dobro. Toda glejmo, da obćina odslej ne bo več brez naših zastopnikov in da se bomo prihodnjić boljše odrezali! — Dunajski papagai, ki je čisto rdeć, ne šćekast kakor je večina ljudi v Okolici Celja.

Iz Velenja. Odgovor na dopis g. Štefanćića v „Napreju“ št. 107. Ker je pisec tega dopisa navaden zvijać in gostih besedi, misli, da se bo na ta naćin pred javnostjo opral. Pravi da ni pametno, če se delavci drug drugega v časopisu napadajo, ker da dela to za stranko slab utis. G. Štefanćić! Stranka bi delala slab utis, če bi tega javnega napadanja ne bilo! Če bi jo še nadalje vladali razni demagogi in če bi jo imeli v rokah razni trgovski socialisti [Geschäftssozialisten]! Za obćinske volitve

v Velenju sta imela z g. Kovaćem svojo nepolitićno kandidatno listo. Bila je res nepolitićna, ker je neodvisna organizacija izključila g. Kovaća, g. Štefanćić pa tudi ni člaa nobene stranke. Zato pa ta dva posamezna gospoda řes nista politićna, še manj pa da bi bila zrela za zdravo politiko. Ker se delavci in kmetje „kavsajo“, zato je naša dolžnost, da povemo, zakaj se kavsajo, ker le tako je mogoće odstraniti vzroke in združiti delavce in kmete, ki spadajo vsekakor skupaj. G. Štefanćić in g. Kovać sta imela torej svojo kandidatno listo za obć. volitve. V prvi vrsti sta na listi imela same Žerjavovce, ki so prej razglasili in podpisali združeno narodno listo, res tisto, kamor spadajo, dalje so bili podpisani klerikalci in nezavedneži. Ker pa je politićna oblast ugotovila, da ta lista ni v redu, je bila razveljavljena in potem so ti gospodje bojkotirali volitve ter s tem koristili kapitalistom. Tako je moral g. Štefanćić „ukreniti in s tem pomagati delavstvu“ — saj smo videli izid volitev! Ker se pa blagajne tiće je pać tako, da si v naglici naredil in brez odbora, pa sedaj je tako v redu, ker je bilo sporazumno. Zatorej pa vsako delo v stranki potrebuje treznega premišljevanja in zavednosti. Kadar bodo razni takšni imeli v glavi več kakor danes, ne bodo škodovali stranki, tudi ne za razne volitve. Tedaj se pa tudi ne bosta prepirala delavec in kmet, ker ne bo zaviraćev delavskega gibanja. Nezavedneži! Pridite k zavednim! — Kar se pa tiće državnega rudnika, ti bodo povedali delavski zaupniki, da te ne bo skrbelo. Boljše pa bo, če železníčarjem pomagaš, ker rudarjem bi bil v škodo s Kovaćem vred. Novo delavsko pogodbo, aprovizacijo in druge zadeve bodo delavski zaupniki o priliki od zaćetka do kraja razložili v eni prihodnjih številc „Napreja“.

Iz Črne. Zadnjić sem pisal o konsumnem gospodarstvu v Črni, danes hoćem povedati nekoliko dalje. Ni čuda, da pravilnik tako smrdi ljudem, saj se še svojih pravil noćejo držati. Dan na dan pojejo glorio, kako lepo je bilo takrat, ko smo bili še v eni skupni stranki, a žal, da je prišlo drugaće! Za one, ki so imeli osební dobićek od socializma, ker nobenega šćatuta ni bilo, da bi jim branil, za one res ni bilo več obstanka in šli so in ne bodo se smeli prej vrniti, dokler pravilnika ne bodo priznali. Sodrugi Bernot je govoril in pisal, da smo vsi pod kožo rdeći, torej vsi slabostim pristopni. Poudarjal je in še poudarja, da moramo delo drug drugega kontrolirati. Takratni in današnji lažisocialisti so to razumeli in to še razumejo in — ne marajo, ker se bojićo kontrole. Delavstvo pa v najvećji množini tega ne razume in zato še vedno naseda lažisocialistom na limance. Bernotov nauk ni ostal brezploden, oprijel se je vsaj nekaterih, kar je znak, da bo enkrat na celi fronti prodrl. Izginili bodo voditelji, vodilo se bo izobraženo delavstvo samo. V zadnjem članku Napreja glede Kons. društva za Slov. sem namignil približno na to, kar govorijo gorenje vrstice. Sodr. Böhm je povedal, da je treba kontrole in zopet kontrole, potem šele verjamemo, da je gospodarstvo in poslovanje pošteno. Gospodje so se tega zbalí in so soodr. Böhma kar na kratko izključili. Pomnite delavci: takole kapitalist zaupnika delavstva odpusti ali pa tako dolgo šćikanira, da mora sam delo zapustiti, kakor hitro uvidi, da je zaupnik njegovim privatno gospodarskim interesom toliko neveren, da bi konćno le bilo potrebno delavstvu od nagromadenega imetja kaj proć dati. Enako je v Kons. društvu za Slov.! Če si kdo upa reći: to ni prav in to ni prav, takole je za ljudstvo prav, tedaj pravijo, da dela proti pravilom in ga izbacnejo enako kakor kapitalist dobrega delavskega zaupnika. Vidimo torej, da če hoćemo kontrolo izvrševati, potem ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas naćelstvo izbacne. Poslušajte soodrugi, kaj napravimo! Poskusimo s kontrolo in videli bomo čudežen uspeh! Zato speliraj na črnske soodrugi odbornike Kons. društva za Slov., da se poprimemo resnega dela, in videli bomo, zakaj nekateri nastavljenici Kons. društva namreć nižji, nimajo niti toliko plaće, da bi imeli človeku primerno življenje, drugi pa da ne vedo, kam bi z denarjem. Delati morajo ravno toliko tisti, ki se ne imenujejo poslovodje, kakor tisti, ki imajo to srećno ime. Nedavno se je izrazil višji rudarski uradnik, da imajo g. poslovodje Kons. društ. precej višjo plaćo nego on, ki ima pa najmanj 10 krat toliko odgovornosti. Seveda, potem ni čuda, da imamo iste cene kakor v privatnih trgovinah. Za celo vrsto pijavk ima tudi veliķinsko proletarsko telo premalo krvi. Šćlicujte seje, posvetujte se, delajte na to, da boste gospodarji vi in ne nekaj ljudi! Odborniki, ali veste, kako se delajo cene v vaših prodajalnah? Ali razmišljate, koliko zaslućite vi in koliko zaslućijo vaši višji nastavljenici? Ali ste že razmišljali tudi o tem, da se gospodom v prodajalni priklanjajo, kakor ni prav, ker smo vsi enaki in se človek človeku sploh ne sme priklanjati, ampak le ideji. Razmišljajte, delajte, trebite — in žito vam bo konćno v Skupnem domu krasno dozorelo. Gospodarji ste vi, proletarci, vas je 95%! Ne dajte se nadalje imeti za norca! — Že zopet drugi gad iz Črne, prvi gad iz Črne piše v „Socialista“, drugi pa v „Napreju“.

Iz Gotovelj pri Žalcu. Nedavno tega smo že poročali, da se je začel pri nas v Gotovljah vihteti bić jugoslovnskega kapitalizma v zvezi z nemćkimi priganjaji. Mi smo v lepi Savinjski dolini in človek bi mislil, da imamo tukaj same zavedne ljudi. Pa

ni tako. V tovarni beloprstene posode Strupi & Vasold sta dva podjetnika, prvi Slovenec, trgovec (demokrat) v Celju, drugi Nemec v Liezenu na Gornjem Štajerskem, oba skupaj tvorita družbo, katere zaposluje sicer slovenske delavce, a poleg njih ima izrazito nemške priganjače. Ali naj ne misli delavska javnost, da so to navadni priganjači telesne sile, ampak ti segajo in celo duševno vplivajo na delavce potom protekcije. Neki g. Gerold Haus ima celo stranko iz kupljenih duš, ki se nazivlje „Übert-Hitlerji“. Največja izdajca slovenskih delavcev je brezdvomno kurjač Gašper Fludernik, ki je svoji ženi zagrozil s tepežem, če se organizira pri SDU Gospodje v Gotovljah imajo namreč silen strah pred SDU, zato so jim ljudje kakor Ivan Štamol dobrodošli. Toliko za danes. — Eden, ki se ne strinja s korupcijo.

Dopis iz Bolgarske. Cenjeni sodrug urednik! Dovolite mi, da Vam pošljem mali dopis iz Bolgarske. Kakor je znano vsem čitateljem „Napreja“ divja tukaj beli teror v velikem obsegu. Ali opaža se da je atmosfera prilično eksplozivna. Shodi in vse je zabranjeno, kar se tiče zemljedelcev in komunistov. Morda si marsikdo od „Naprejevih“ čitateljev predstavlja, da je bolgarski narod le po balkansko izobražen. To pa je čisto pogrešno. Bolgari so že mnogo evropske kulture sprejeli. Sploh proletariat stoji tu na veliko višji razredni zavesti kakor naš. Resnica, mase so skrajno levo orientirane. Ni čuda, ker samo v sovjetski Rusiji vidijo odrešenje. Bivša komunistična stranka, sedaj nazvana tesni socialisti, stoji tudi pod zakonom o zaščiti države. Takozvani široki socialisti so precej razširjena stranka, osobito med intelektualnim delavstvom, tam pa tam s diči tudi s kakim fabrikantom. Opaža se tudi precej propaganda makedonske revolucionarne organizacije, katero izvajajo največ makedonski emigranti [izseljenci]. Tukajšnji tisk se precej interesuje za razmere v Jugoslaviji. Najbolj pa za Radiča, na primer je objavil obširna poročila s kongresa Radičeve stranke v Zagrebu. Buržujski tisk prinaša tudi skoraj vsak dan komunistične strahove. Kar se tiče proleterske prosvete in zabave je najbolj razvita turistika. Tukej na Bolgarskem je poleg produciranja raznega olja, najbolj razvita tekstilna in usnjarska industrija, razume se, da je tudi precej tobačnih in sladkornih fabrik, ali vrlo malo kovinarskih. Plače stalnih delavcev so prilično mizerne od 800—1200 Levov mesečno, dočim imajo sezonski delavci 100—150 Levov na dan. [Prihodnjič piši tudi koliko veljajo življenske potrebe, ker drugače nam številčni zaslužki ne povedo mnogo. Tudi nam razloži, zakaj je tako velika razlika med plačami stalnih in sezonskih delavcev, saj je to več nega dvakratna plača. Pri nas zaslužijo sezonski delavci večinoma manj nego stalni, razen stavbinskih profesionistov. Op. ur.] Največ konkurirajo plačam smeli Vranglove bande, katerih je mnogo tukaj in delajo za vsako ceno. [Seveda, ki imajo še vojaško plačo po vrhu. Op. ur.] Kakor čitam v Napreju, so se v „demokratični“ in „napredni“ Eshacziji prestrašili tudi Nezavisne delavske stranke in in so jo razpustili. [Med tem je Orjuna od vlade odstopila in je ta ukrep pa le glede neodvisnih strokovnih organizacij, že preklican. Op. ur.] Zares človek se čudi neumnosti buržujskih strank, ki mislijo, da bodo ustavile s takimi zakoni kolo časa, ker to je le en sam majhen kamenček, katerega bo kolo razvoja s današnjo vladajočo kliko vred zdrobilo. Delavci, Vi pa na tak čin odgovorite z zedinjenjem, ker samo z združenimi močmi moremo postaviti skalo socializma, na kateri bomo sezidali novi svet bratstva in enakopravnosti. — M. B.

STARA PESEM.

Socialistično časopisje je faktor, ki je kapitalizmu najnevarnejši. Socialistični tisk kaže nevednim masam gnolobo sistema, ki izkorišča ljudske množice in kaže mu pot iz tega sistema v socialistični družabni red.

Zelo važen problem za nas je, kako zainteresirati poprečnega delavca, da bo dobil veselje do čitanja. Le preveč jih je, ki ne marajo čitati nič drugega kakor kakšne vsakdanje „novice“. Pri čitanju teh ni treba misliti. Potrebno je, da smo poučeni o dnevnih dogodkih po svetu, ni pa potrebno, da bi delavci blistali po „novicah“ o „družinskih škandalih“, o orgijah in umorih. Take vrste novice so „delikatesa“, ki jo servirajo kapitalistični listi svojim čitateljem dan na dan. S tem jih odvračajo od čitanja koristnih stvari, iz katerih bi se kaj naučili, ob enem pa dajejo „publiki to, kar hoče čitati“.

Ako bi publika **HOTELO** socialistične liste, bi ne imeli toliko truda za pridobivanje naročnikov kakor ga imamo. Ker vemo, da masa radi svoje nevednosti **NOČE** vzgojevalnih listov, je za nas odprta edina pot agitacije. Mi hočemo, da bo masa hotela to kar mi hočemo da bo čitala. Treba jo je torej vzgajati in jo navajati na čitanje listov, ki so ji v korist. Vsak zaveden, razumen sodrug mora biti učitelj in agitator!

Agitacije ne bi smeli zanemarjati. Premnogokrat se dogaja, da naši sodrugi trošijo svoje zmožnosti v akcijah in organizacijah, ki za delavstvo gibanje nimajo nobene koristi, ali pa prav malo. Koncentrirajmo svoji sposobnosti in energije v socialistični organizaciji za socializem in socialistično vzgojo! — X.

Francoski časopis „Le droit d'auteurs“ je nedavno priobčil zanimive podatke o svetovni književni produkciji v letu 1922. Človek bi mislil, da zavzamejo tudi v tem pogledu prvo mesto Združene države ameriške. Toda Amerikanci so trgovski in industrijski narod ter stoje v knjižni produkciji šele na četrtem mestu. Prvo mesto zavzema Japonska s 36.179 deli, objavljenimi leta 1922. Verjetno je, da je velik del te produkcije predvojni književnost, kajti Japonci se potrudijo, da prevedejo vsako tujo knjigo čimprej na svoj jezik. Razen tega je treba misliti, da Japonska ni toliko trpela na posledicah vojne, kakor drugi evropski narodi. Za Japonci pride v vrstnem redu Nemčija ki je izdala 34.252 knjig, torej zaostaja za Japonsko skoro za celih 2000 del! V velikem presledku ji sledi Velika Britanija z 11.004 deli, nato pridejo Združene države z le 8594 knjigami, od katerih moramo večino odšteti na neangleške naseljenike, tako da je to leto izšlo kvečjemu 1000 ameriških

knjig v angleškem jeziku! Na peto mesto pride Francija s 6351 knjigami, torej skoro za 28.000 manj nego Nemčija! Za njo je Italija s 6230 deli, ter Nizozemska s 3974 knjigami. Še manjša Danska je dosegla spoštljivo število 3974 del (natančno kakor Holandska); sledi ji Češkoslovaška s 3612 deli. Drugih držav ta statistika ne omenja, pričakujemo pa lahko, da Jugoslavija ne zaostaja dosti za Češkoslovaško.

Čitajte naš tisk!

Lastnik: „Sloga“, r. z. z o. p.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)

23 VIII. Tiskarna bratov Rumprer v Kršk. 1100

MOKROTA

škoduje zdravju, radi tega si kupite pravočasno močen, fini in poceni

dežnik

katerega pa edino dobite v veletrgovini R. Stermeckl, Celje. Trgovci engros cene. Istotam se prodaja letos po čudovito nizkih cenah perilo, čevlji, klobuki, nogavice in vse drugo blago. — Naročite cenik!

Delavci, pozor!

Moške obleke, elegantne in poceni, dobite — dokler traja zaloga — po najnižjih cenah od 425 Din dalje. Delavske hlače od 70 Din dalje. Naročila se izvršujejo točno in brzo po povzetju.

Ostroški i Koboščak, Zagreb,

Petrinska ul. 55.

L. Mikuš

= TVORNICA DEŽNIKOV IN SOLNČNIKOV =
v Ljubljani, Mestni trg šte. 15

priporoča svojo bogato zalogo
dežnikov v kakršnikoli veli-
čini: kosti po najnižji ceni. —

POZOR!

Delavci kupujte kruh iz pekarnе

Iv. Oberžana.

Zahtevajte ga po vseh gostilnah, trgovinah in kavarnah. Točna postrežba. Se priporoča **Ivan Oberžan** za Kresijo 12. Poleg gostilne Janžek v Celju.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Marija Rogelj v Ljubljani

Sv. Petra cesta in Lingarjeva ulica

vijudno naznanja, da se je 1. avgusta preselila na

Sv. Petra cesto št. 26

nasproti hotela Tratnik. Za dosedanje naklonjenost se zahvaljuje ter priporoča še za nadalje.

Blago dobro, cene nizke.

Bonboni, čokolada, pecivo

velika izbira, — solidna postrežba
Specialna trgovina s kanditi na debelo

Josip Vitek

Ljubljana Krekov trg 8
[zraven Mestnega doma.]

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA VESELICE

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

Stereotipija Litografija

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni

»Pravi FRANKOV: kavni pridatek« v zabojčkih in ne kako ponaredbo. —

Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Frank« in »kavni mlincek«. —

»Pravi FRANK: s »mlincek« zboljšuje in poudarja vašo kavel!